

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

גלויון
607

2
משניות
ביום

3
סעיפים
ליום

הודש תמוז תשפ"ב

במשנה היומית:
מסכת תרומות פרק ד' משנה ה' -
עד פרק י' משנה ה'

בהלכה היומית: שו"ע או"ח
סימן ש"א סעיף ט"ז - עד סימן ש"ה סעיף ה'

גבורה יהודית

'שהחיינו' במחנה

ברגן בלזן - הביצד?!

חנפה, מחנה ברגן-בלזן, שנות השואה.

לא היה פשוט כלל להדליק נרות חנפה. למען האמת, 'לא פשוט' זו הגדרה קלישאתית למדי אל מול הקושי העצום שפולו עמדו היהודים בבואם להבעיר את נרות האמונה בעמק אפלת מחנות הפנות והסורים. הרבי מבבלאו'וב, האדמו"ר הקדוש רבנו ישראל שפירא זיע"א, נגש להדליק נר של חנפה. סביבו חגים פמעגל עשורות אנשים, צדופי גוף אף קדשני נשמה. הצורך אולי גבור על גנותם הפיזית, אכל בשום אופן לא על רוחם.

בשרעפי קדש מסים הרבי את ההדלקה, פשלתע פונה אליו יהודי שנמנה על אותם שפרקו עול תורה ומצוות. יהודים אמללים אלו, על אף נסיגנותיהם להדמות לעמים ה'נאורים' בשנים שקדמו לשואה האזמה, פאשר עלה הצורך הנאצי, צוה להטפל אליהם בדייק פאותה האקזריות שהפנתה כלפי אחיהם התרדים לדבר ה'.

כראות היהודי הליו את הרבי מבבלאו'וב מדליק נרות ומברך בשמחה פה כמלגת, לא יכול היה להתאפק ופנה בשאלה:

"רבי! מבין אני את רצונך להדליק נרות חנפה. אור הנרות בהחלט מכניס אופטמימיות ותקנה בלבבות. גם העבדה שברכת 'להדליק נר חנפה' ו'שעשה נסים' מוכנת בעיני, משום שהמלים הללו משדרות ומחדירות שמחה ואמונה שקל הסיט הזה יסתים מתי-שהוא. אלא שדבר אחד אינני מבין: איך אטה יכול לומר 'שהחיינו', פה בשעה שברכות יהודים מנגנים ומתספרים מרות, וברכות אחרים משמדים במיתות משנות ואימות, על לא עגל בכפם? וכי נמצאים אנו במצב פה משמח??

האדמו"ר הקדוש רבי ישראל שפירא מבבלאו'וב זיע"א, בערוב ימיו

הלוא נמצאים אנו פרגע ברעיים השפלים ביותר שגן-אנוש יכול להעלות בדמיונו - סובלים ומנגנים, מכים ונרצחים - על לא פלוס? מה 'שהחיינו' בזה? הדמעות עמדו בעיניו.

המשך בעמוד אחרון

משולחנו של עורך

דיסה מנצחת...

שלו היא האשמה במתחולל, פבר לא היה לו מה לעשות. הוא נצל את ההודמנות, והחל לטבח באויבים מימין ומשמאל. תלי האויב המבלבלים נסו לנטרל את החל המשנה ואת סוסו המתפרע, אף הדיסה הרותחת שהיתה עוד על גבו של הסוס, גרמה לחיה הפראית להשתולל עוד יותר.

במחנה היריב, זה שמפנו הגיע הפרש הפרוע, הביטו בהשתוממות על הנעשה. לא לזמן רב, משום שפאשר הכחינו המפקדים בפוקה והמבלקה הסוררת בין שורות האויב פאותם רגעיים, הם הורו לכל החילים להסתער במהירות.

הקרב הכרע, והחיל בעל-הסוס-המושגע, זה שנצח את המלחמה, הכתר כגבור. גבור אכל חצוף. אמנם גרם לתבוסת האויב, אף לקח על עצמו ספון עצום שלא הרשה. יכול היה לגרם לתבוסה מוראלית ותודעתית לו היה מוכרע אל מול עיניהם של חבריו.

פשוט המלחמה נערה תחקיר מקיף וברור יסודי מול החל המבלבל-מבלבל. רק אז הבינו המפקדים, שהנצחון בכלל הגיע להם בטעות. אט אט חזרה אליהם ההכרה, פי החיל שלהם לא חצוף - אף גם לא גבור כל-כך...

...

נצחונות אינם צריכים להיות מפארים. הם לא נועדו להתברכות ולראוה, לשחן ולגאות-לב. נצחון אמיתי הוא זה הנעשה במאמץ וביע, תוף טבילת אש וחיילת קרב.

נצחון הוא למוד של שתי משניות, גם פשאין לי זמן או פת. שלשת סעיפי 'שלחן ערוך ארח חיים' פשאני לחון ודחוק, פהחלט ראויים לתאר 'אבריות'. פי הדבר הפביר והראוי ביותר להערכה הוא: מאמץ.

ועל מאמץ - קומבלים במפון. בעולם הזה וגם בפא...

הצבא היה ערוך למלחמה. החטיבות השונות התפרסו על פני השטח. החילים ישבו על סוסיהם בהפון, מנפנים להסתער על המחנה הנגדי. בין החילים הסתובבו מפקדי הגדודים וחלקו לפקודיהם קצרות דיסה רותחת. יוצאים הם הלוחמים לקרב, וחשוב שיהיו שבועים ומרפזים בתזית שלפניהם.

חלפו כמה דקות, וקול תרועה נשמע במחנה. אות וסימן לפרוץ המלחמה. אלפי חילים ישרו באחת את פידוניהם, והחלו להציעד את סוסיהם. אסטרגטגית המלחמה שלמדו אותם קציניהם קבעה, פי עליהם לצעד בשורה ערפית, לאגף את גדודי האויבים פאפן מסדר ואז להסתער עליהם ולהסלם.

אף משהו השתבש. אחד החילים לא הספיק לסים את מנת האכל שלו, והוא השליך בחפזון את הקערה מלאת-הדיסה-הרותחת אל הנתתיק שמנה היה על גב הסוס שלו. אין צורך להסביר שסוסים אינם נהנים פשפניחים עליהם דיסה חמה, לא כל שפן פאשר היא רותחת. משפך, הסוס המבהל, שזה עתה הונחה על גבו מנה הוננה של נוזל רותח למדי, החל לדהר בפראות.

החיל המבעת נסה לעצר את סוסו המשתולל. הוא עדיין לא הבין מה קרה. גם מפקדיו לא הבינו מה קורה, אף הדבר לא מנע מהסוס להמשיך לשעט במהירות אל עבר צבא האויב.

האויבים, שתכנו קרב מסדר ומארגן מול יריביהם, לא הבינו גם הם מה קורה. איזו טקטיקה מוזרה מנסים לבצע חילי הצבא שלפולם? לשלח חיל אחד פנגד צבא שלם??

בין פה וכה, ועוד לפני שהספיקו מפקדי צבא האויב לחשב, פרץ הסוס את הקוים. הוא נכנס אל תוף שורות החילים המפתעים ורמס כל שעמד בדרך. כהוקה פרצה במקום.

פאשר סופסוף הבין הלוחם שעל הסוס, שתידיסה

ניתן לקבל

חוברת הקדמות למשנה
במשרדי קביעותא
או במייל
office@kviuta.org

קבלת עלון המבחנים

ניתן לשלוח בקשה במייל office@kviuta.org וכן לקבל אוטומטי בפקס
דרך מערכת קביעותא בטלפון 072-332-3020 שלוחה 2 < 4
כמו"כ ניתן לענות על המבחנים במערכת זו, או ב **kviuta.org**
וכן דרך עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

לשיעורים

במשנה ובהלכה היומית
24 שעות
בטלפון 072-332-3020
וכן kviuta.org

תשלומי תרומה

שנינו בפרק ו', שזר האוכל תרומה בשוגג חייב לשלם קרן וחומש לכהנים, ואם כבר זכה בה כהן, משלם קרן לאותו כהן וחומש לכל כהן שירצה, ואינו משלם בדמים, אלא בחולין מתוקנים לפי השיעור שאכל.

'לפי מדה' או 'לפי דמים'

והסתפקו בגמרא (פסחים ל"ב א') אם משלם אוכלים מתוקנים לפי כמות התרומה שאכל - 'לפי מדה' - או לפי שווי התרומה שאכל - 'לפי דמים' - ונפקא מינה אם התייקרו הפירות, שבשעה שאכל את הפירות היו שווים זזו, ובשעה שמשלם שווים ארבע זזו, שאם משלם לפי מדה שאכל, צריך לקנות אותה כמות כמו שאכל, אע"פ שעכשיו הוא שווה ארבע זזו, אבל אם משלם לפי דמים, יכול לקנות בזו, אע"פ שיתן לכהן שיעור רבע ממה שאכל.

'לא גרע מגזלן' - חיוב אחד או שני חיובים

ואמרו שם בגמרא, שאי אפשר לומר נפקא מינה להיפך אם הוזלו הפירות, כגון שבשעה שאכל היה שווה ארבע זזו, ובשעה שמשלם שווה זזו, שאם משלם לפי דמים משלם ארבע זזו, ואם משלם לפי מדה משלם הכמות שאכל ששווה עכשיו רק זזו, משום שגם אם משלם לפי מדה, 'לא גרע מגזלן', וכל הגזלנים משלמין כשעת הגזילה, ולכן ממה נפשך צריך לשלם ארבע.

ונחלקו הראשונים מהו המחייב של 'לא גרע מגזלן'. יש שפירשו (רש"י גיטין נ"ד ב' ד"ה שוגג, מאירי פסחים שם, גליון הש"ס פסחים שם) שיש שני חיובים חלוקים על האוכל תרומה בשוגג:

אחד משום אכילת תרומה שמשלם חולין מתוקנים לפי מדה, ובאופן הנ"ל חייב רק זזו אחד של חולין מתוקנים, ועוד חיוב של דמים לפי שעת הגזילה, ובאופן הנ"ל הוא ארבע זזו. אמנם אינו חייב לשלם פעמיים, כי שני החיובים הם השבת הקרן, ולא שייך להשיב פעמיים, אלא צריך לשלם זזו אחד של חולין מתוקנים, ועוד ג' זזו מעות להשלים את החיוב דמים.

ואחרים פירשו (רמב"ן, רשב"א ור"ן גיטין שם) שמה שצריך לשלם לפי מדה הוא משום שהתורה החמירה עליו לתועלת 'הקדש' [קדושת תרומה] שיקבל אוכל מתוקן, אבל באופן שתועלת הקדש היא לקבל לפי דמים, אינו משלם לפי מדה אלא לפי דמים. ולפי זה, סברת הגמרא 'לא גרע מגזלן' היא סימן בעלמא, שכוון שאם ישלם לפי דמים - כמו גזלן - דינו חמור יותר, ודאי לא אמרה התורה שישלם לפי מדה, אלא עיקר חיוב תשלומי תרומה באופן זה הוא לשלם לפי דמים.

מי לומד משנה יומית?

או מפרוספקטים, אחרים מתלהבים ומתחילים ללמוד בשל מכתבי העידוד מגדולי הרבנים והאדמו"רים, או כאלו שפשוט נפעמים בגלל המתמטיקה הפשוטה - בהשקעה קטנה הם ירכשו קנייני נצח בששה סדרי המשנה.

"כדי לשמור על ההתמדה והחיות", ממשיך הרב יהודה להסביר לי, "צריך לספק לכל אחד ואחד את החיזוק שהוא צריך. ישנם השומרים על עקביות הלימוד בזכות המבחנים השבועיים, המאפשרים להם לסכם את הלימוד לשאלות פרקטיות, מעשיות, ומדברנים אותם לשנן היטב את הלימוד של כל יום. לומדים אחרים מאזינים כל יום ובקביעות לשיעורים של הרבנים השונים, בשפות השונות ובסגנונות מגוונים. ויש גם מתמידים שאוחזים בחוזה בסדר היומי, בזכות חוברות הביאורים והמדורים המרתקים בעלונים החודשיים."

"כל אלו באים לעולם בהשקעה מרובה", מתחיל יהודה להסביר לי על מאחורי הקלעים. "כדי להכין מבחנים יושב אחד מתלמידי החכמים של הארגון על המדוכה ומנסה למצוא על כל משנה שאלה שתביא הכי הרבה תועלת בחידוד ובסיכום עבור הלומד. כשהוא גומר להכין את השאלות, הן עוברות להגהה ולבקרה אצל תלמיד חכם מובהק נוסף.

המבחנים מוגשים לציבור באופנים שונים; ראשית, השאלות מוקלטות בקו הטלפון, שם מאזינים לשאלה ומקישים את התשובה הנכונה. בנוסף, גרפיקאי מעמד את ארבעת המבחנים השבועיים של כל חודש בצורה מפוארת כעלון. העלון הזה מופץ באלפי עותקים, במוקדים בכל הערים, בבתי כנסת, כמו גם לאלפי מנויים שמקבלים אותם בפקס ובמיל. חידוש מרענן שהכנסנו בחודשים האחרונים והתקבל באהדה גדולה אצל הלומדים, הוא האפשרות הנוחה והקלה לעשות את המבחן באמצעות המכשירים של קהילות ונדרים פלוס, שנמצאים כיום בכל כולל ובכל בית מדרש."

"בנוגע לשיעורים", ממשיך יהודה להסביר לי על דרכי הפצת התורה הנוספים, "יש לנו, ברוך ה', כמה וכמה מגידי שיעורים שהם תלמידי חכמים מופלגים. השיעורים נמסרים בלשון הקודש בהברה ישיבתית וגם בעברית, יש הנמסרים בשפת היידיש. כל אחד מהלומדים מתחבר לסגנון המג"ש המועדף עליו ומאזין בקביעות לשיעוריו. אנחנו מעלים את השיעורים לקו הטלפון שאליו מאזינים המונים, ולאחרונה גם לערוצים דיגיטליים שאליהם נחשפים רבים מכל גווי הקשת והמגורים. יש אלפי מנויים, שמקבלים מדי בוקר תזכורת בדואר האלקטרוני על סדר הלימוד היומי, ומעגלים נרחבים יותר, שבוחרים לקבל פעם בחודש ניוזלטר מסכם על כל הלימודים, העלון החודשי, פרסומים על מסכתות ומקצועות חדשים שזה עתה נלמדים, וכמובן, את חוברות ההקדמות והביאורים.

"אל מי אתם מכוונים?" שאלתי את הרב יהודה, "מי הוא קהל לומדי המשנה?". "אי אפשר לקטלג אותם", צוחק הרב יהודה על השאלה. "יש לומדים בכל הרמות, בני כל הגילאים, יוצאי כל העדות ותושבי כל הנקודות הגיאוגרפיות האפשריות. ראש ישיבה עם פראק ונהג משאית עם סרבל, סבא בא בימים שעון על מקל וכנודו עול הימים שמוצץ סוכריה על מקל". הרב יהודה שולף קלסר עב מאחד הארונות, "בוא ניקח לדוגמא שלושה לומדים ופעילים של המשנה היומית, כדי שנקבל הצצה על סוגי הלומדים השונים."

זכיתי בשבוע שעבר לקיים סיור מקיף במשרדי המערכת של "קביעותא", הארגון המפעיל את מסלולי הלימוד של המשנה היומית וההלכה היומית. קיבלתי סקירה מקיפה על זרועות הפעולה השונים, והשקפתי על עבודת חברי ההנהלה, הרבנים וחבר צוות הפעילים. ישבתי והחכמתי בצל קורת הרבנים שמקליטים את השיעורים. בהתפעלות חזיתי בעבודת הקודש של עורכי המבחנים. גם נכנסתי לחדרו של הרב הגאון החפץ בעילום שמו, בעת שהוא יושב ועורך את ההקדמות המרתקות לכל מסכתא ואת הביאורים הנפלאים על כל משנה.

ככל שהסיר התקדם וראיתי את היקף הפעילות, התחלתי ממש להתפעל. ברוך ה', מזה כחצי שנה אני זוכה לעבוד בשיתוף פעולה עם ארגון קביעותא הנפלא. אני כותב בדרך כלל מאמרים לעלון, עוזר קצת בהפצת הלימודים בפלטפורמות דיגיטליות, אבל אף פעם עוד לא נכנסתי למשרדי הארגון באופן פעיל, לסיור כל כך מקיף ומקסים. ביקרתי חפוזות פעם ופעמיים, אך בדרך כלל שמרתי על קשר טלפוני ושלחתי את התכנים במיילים. כעת, לאחר שבעה חודשים, החלטתי שאני חייב לבוא לכמה שעות טובות, לראות איך הדברים עובדים באמת מקרוב.

אני לא יודע מה חשבתי לעצמי לפני כן, כנראה שלא באמת חשבתי. אבל הייתה לי איזשהו הנחת יסוד לא מבוססת בראש, שלא צריך פה צוות גדול, כי אין כל כך הרבה עבודה. אמרתי לעצמי: "כנראה יש רב אחד שמוסר שיעורים, עורך מבחנים, מוציא לאור עלונים וגם מתפעל את קווי הטלפונים. כנראה שאותו אחד" - המשכתי לספר לעצמי - "גם מטפל בצרכי המשרד השוטפים, שולח בדואר לוחות, מבחנים ועלונים למאות המוקדים וגם דואג לתזמן שליחת תכנים בדואר אלקטרוני לאלפי המנויים". עכשיו שאני משחזר את המחשבות הללו, זה נשמע מצחיק, אבל אלו היו תחושותי רגע לפני שפסעתי ברגל ימין אל עבר מפתן הדלת של משרדי ארגון קביעותא, הממוקמים בבני ברק ברחוב אלישע.

נכנסתי פנימה בסקרנות גדולה, הוכיתי בתדהמה. המקום רחש המולה, מכונת דפוס אדירה הדפיסה חוברות בכמויות גדולות, מספר טלפונים צלצלו, מקלדות המחשבים תתקנו. בעמדת המחשב הראשונה ישב אברך על תוכנות עריכת סאונד. חתך, הוסיף אפקטים, הגביר ווליום וסינן רעשים. הכל בשביל שיעור של משניות יום המחר, אותו מוסר אחד ממגידי השיעורים הכי מושמעים בקו. במחשב נוסף עימד אברך אחר את המבחנים של השבועות הבאים. לצידו ישב עוד פעיל, עמל להכניס פרטים של אנשים שרוצים לפתוח באזור מגוריהם מוקדי חלוקה של לוחות שנה עם לימוד יומי.

"מה קורה פה?" שאלתי את הרב יהודה, מנהל המשרד שליווה אותי. "הרי בסוף", הוספתי להקשות עליו, "מדובר בסדר לימוד של עשר דקות עד רבע שעה ביום, לשם מה צריך כזה מערך?". הוא חיך לעומתי, מכין לי כוס קפה ומושיב אותי בשלווה. "זה נכון שבסוף, הלומד לומד את שתי המשניות או את שלוש ההלכות במשך כעשר דקות. אבל כדי שהוא יגיע לאותם עשר דקות, אנחנו בארגון צריכים להשקיע שעות רבות ולא מעט כוחות". בניעויות שיחתו הוא החל לסבר את אוזניי, "הרי כל אחד ואחד מאיתנו הוא שונה. כדי להביא את סדר לימוד המשנה היומית למודעות של אנשים, צריך לפעול באופנים שונים. יש שמתעוררים מפרסומים

1. - דניאל הוא יהודי חסידי בגיל העמידה, איש עסקים ישראלי מכוונו, שעסקיו מצויים בלונדון הבירה. הוא מספר לנו במכתב שהוא שלח למשרדי הארגון, שבכל בוקר הוא מחיש את צעדיו בצינה האנגלית הקרירה להתפלל שחרית במניין מוקדם, מניין שרוב מתפלליו כמוהו, הם סוחרים ובעלי מלאכה שממחרים לעמל יומם. "לאחר התפילה" כך דניאל במכתבו, "אני

רץ למושגה

'מפסכת' חיים שלא נגמרת...

למוד המשניות קרוב היה מאוד ללבו של הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצוק"ל, המשגיח ב'שיבת פוניבז'. מפתרתו הייתה להשיב עטרה לישנה על ידי הגברת שזון המשניות בקרב תינוקות של בית רבן.

בתום ימי ה'שלושים' לפטירתו של רבי חיים, התקיימה עצרת מספד פתייך 'תורת אמת', שאותה יסד בעצמו. מן ראש הישיבה, רבנו אהרן יהודה לייב שטיינמן זיע"א נשא שם דברי הספד על האבדה הגדולה, ובתוך דבריו התנחם גם לעגן המשניות שעמל להפיץ. וקב אומר:

כל מי שלמד פאן משניות - נעשה בעל רכוש. גם אם שכתו, יש בידו לחזור וללמוד, ואם ימשיך בלמוד המשנה כל ימיו, הוא רוכש לעצמו מטען גדול מאוד. ואם יגיע לידי ידיעת כל המשנה בעל פה - על זה כתב בספר צנואת ר' שעפטיץ, בנו של הש"ח, בקבלה - שמי שידע את כל המשניות בעל פה, אינו נכנס לגיהנום. וזה לשונו: "למוד כל המשניות, אשריכם אם תהיו רגילים בהם ובשמותיהם, וקבלה ביד, שאין אדם רואה פני גיהנום מי שהוא בקי במשניות. וזהו לא חוקרא. עשה לה סדר בכל יום: אפילו קשאתה יושב על השלחן לאכל - ראה לתחזיר איזה פרקים, וזהו חזר חלילה כל ימכם, עד שיהיו שנונים פכים פאשרי, פי דבר קל הוא".

גם לאחר פטירתו של המשגיח רבי חיים זצוק"ל, לא תמה 'מפסכת' חיו פלל וכלל.

בשנת תשמ"ח הקים הגאון רבי גבריאל לרר זצוק"ל על שמו את השיעור 'משנת חיים', במהלכו הוא מסר לילדים שיעורים במשניות על כל מסכתות הש"ס. בכל יום היו מתאספים פעמים - בצעירים ובערבים - ללמוד 18 משניות, זאת על פי המלצת רבנו הגדול, מן הסטייפלער זיע"א, שהמליץ: "לגמור ששה סדרי משנה עד הבר-מצוה".

שיעור זה התקיים עד סמוך לפטירתו של רבי גבריאל, ובמהלכו הספיקו לסיים פשנים עשר מחזורים של שיטת סדרי המשנה.

כך אומר חז"ל במסכת אבות (פרק ו' משנה ט'): "אין מליון לו לאדם לא קסף ולא זקה ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד". אשרי מי שזכה!

לוחות ועלונים מוכנים לשליחה למוקדים

מאין את פעמי לארון הספרים הצפוני, כדי להקדים את שאול ידידי ולתפוס לפנינו את הכרך של המשניות המבוארות החדשות של ארטסקרול. יש לנו תחרות סמויה כל בוקר, מי ישיג היום את הכרך הנכסף, ומי יאלץ להתפשר על המשניות הקלאסיות. אני כבר תרמתי לבית המדרש סט שלם נוסף, וכך גם ידידי שאול תרם עוד שתי סטים לעילוי נשמת הוריו. עדיין, כל כך הרבה מהמתפללים מקפידים ללמוד את המשניות היומיות תכף אחרי התפילה, שלא נשארים ספרי משניות פנויים בסביבה. בשולחנות המזרח למעלה, הדיין מוסר שיעור מוטעם לוותיקי הקהילה. אני אישית כבר לומד את המשנה היומית במחזור השני, אבל כעת, בחודש שבט, כשהתחיל המחזור החדש, הצטרפו ללימוד רבים נוספים בבית המדרש".

2. - הבחור המצוי בנימין ה"ו, ששם משפחתו שמור במערכת, הוא מהתלמידים המופלגים באחת הישיבות הגדולות מהחשובים בירושלים. הוא מנהיג מזה תקופה לא קצרה סדר לימוד מיוחד לבני הישיבה. סדר הלימוד שלא כלול במסגרת הרשמית של לימודי הישיבה, נועד רק למתמידים מיוחדים שרוצים לנצל גם את בין הסדרים. תוכנית הלימוד היא הספק יומי של שתי משניות כפי הסדר של תוכנית 'המשנה היומית', אך כדרך בחורי ישיבה בני עליה הם העלו את הרף לפסגות חדשות. יש להם מערך מסודר של עזרי שינון וחזרות, הבחורים מתפללים על היוצא מן הלימוד למעשה, וכל הלימוד נעשה באווירה מיוחדת של חדותא דשמעתא.

וכך סיפר לי בנימין בשיחת הטלפון הספונטנית שקיימנו איתו: "הרגשתי שהבחורים ה"מבקשים" מחפשים עוד איזה משהו לבין הסדרים, מלבד שיעורי העיון והבקיאות הקבועים. מצד אחד צריך לפוש קמעא מאימוץ המוח המתמשך של שעות הבוקר, מאידך הם לא חפצים להתבטל. לכן פעלתי לפתוח את החבורה של לומדי המשניות, ובסייעתא דשמיא גיבשנו קבוצה מובחרת של מצוייני הישיבה. אני עושה להם תעמולה שלמה במבואות הפנימיות ובלוחות המודעות. קניתי להם משניות כיס מבוארות וזוכה לערוך בסיוע ארגון קביעותא הגרות לנבחנים על הלימוד השבועי".

3. **אליהו** הוא נהג הסעות, שזוכה מדי בוקר להוביל תינוקות של בית רבן לתלמוד תורה. הוא אוהב את עבודתו ומרגיש שמעבר לפרנסה יש בה גם שליחות ומצווה גדולה. הוא זהיר מאוד במלאכתו, גם מבחינת הבטיחות בדרכים הגובלת כידוע בדיני נפשות, אך בעיקר הוא שומר על הנשמות הטהורות. מקבל את הצדיקים המתוקים בסבר פנים יפות, בראש חודש הוא מחלק להם סוכריות. כחלק בלתי נפרד מחובת השמירה, הוא נוהר מאוד כמה שיושמע במערכות השמע. רק שירי קודש מזמרים יראי שמים או מקהלות חצרות החסידים. אבל בחודשים האחרונים הוא משמיע לילדים שיעור משנה, למרבה התדהמה הם כולם יושבים בדממה ומאזינים לו בשקיקה.

וכך הוא כתב במייל ששלח לארגון: "שלום וברכה לארגון הנפלא 'קביעותא'. קוראים לי אליהו, אני זוכה מזה כעשרים שנה לשמש כנהג הסעות עבור תלמודי תורה ומוסדות. כחלק מעבודתי אני רואה זכות לעצמי לשמור על האזניים הקדושות, לשמור על הנוסעים הרכים שלא יכשלו בשמיעת דברים לא מתאימים. תמיד נהגתי להדליק להם מוזיקה חסידית והם מאוד נהנו ממנה, אבל אני שגדלתי על מוזיקה מזרחית ואנדלוסית לא יכולתי לסבול זאת. אמנם הבחנתי שהמילים מהמקורות והרגשות מכוונים למקומות הנכונים, אבל ה איי איי החסידי הזה צרם לי".

"**לאחרונה** גיליתי את המשניות היומיות ואת השיעור הנפלא הנמסר בחברותא על ידי הרב יונתן שטנצל והרב אהרן קסטל שליט"א. אני מזליק את השיעור שלהם באוטובוס, כדרכם בקודש הוא מתחיל בניגון ונעימה (גם חסידי אבל יותר נסבל). הילדים מאזינים בשקיקה, מוכים כל בוקר לשמוע שוב את הפתיח הנפלא. אני לא יודע עד כמה כל הילדים מבינים את כל המשנה, אבל הם יושבים בשקט עד סוף הנסיעה.

עיון בהלכה

קיפול בגדים בשבת

מבואר בשו"ע (סי' שי"ב ס"ג) שאסור לקפל בגדים בשבת, והטעם לזה כתב רש"י (שבת ק"ג ע"א) שהוא משום שהקיפול מפשט את הקמטים, והרי זה כמתקן. **וישנם** מקרים שבהם מותר לקפל את הבגדים, והיינו כאשר מתקיימים כל התנאים הבאים:
א. **שמקפל** את הבגד כדי ללבשו בו ביום.
ב. **שאדם** אחד מקפל את הבגד, ולא שני בני אדם יחד.
ג. **דוקא** בבגדים חדשים, שעדיין לא נתכבסו.
ד. **דוקא** בבגדים לבנים, ולא בצבועים.
ה. **אין** לו בגד אחר של שבת להחליף [ובגד חול לא נקרא שיש לו להחליף (שעה"ז ס"ק י"ז)].
ודוקא כשנתקיימו כל התנאים, אבל אם חסר אחד מאלו התנאים, אסור לקפל.

ולמעשה, אין זה מצוי כ"כ שיתקיימו כל התנאים יחד. אך מצינו כמה היתרים נוספים בפוסקים, וכדלהלן:
כתב השו"ע (שם) שכל האיסור הוא דוקא אם מקפל את הבגד לפי סדר קיפולו הראשון, אבל לקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון מותר.
ובאופן כזה מותר אע"פ שאין אף אחד מהתנאים הנ"ל, כיון שאין לקיפול זה שום קיום (משנ"ב ס"ק י"ח).
ומצינו בפוסקי זמנינו שכתבו להתיר בכמה מקרים נוספים, שגם בהם אין לקיפול שום קיום, ודינם כמו קיפול שלא כסדר קיפולו הראשון שמותר, וכדלהלן:
בגדים שאין קפליהם ניכרים כלל - כגון בגדים עשויים גמי או ניילון, או

המשך בעמוד אחרון

לחיות בהלכה

אוהב השם שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות
ואף שגם שם לומדים תורה, והוא מפני שחלק ההלכה חשוב יותר.
(ברכות ח' ע"א)
(מהרש"א ברכות)

מסכת תרומות (ב)

בתוספת חומש. חומש זה הוא רבע ממה שאכל (חומש "מלבר"). כגון: אם אכל תרומה ששוה דינר, משלם דינר ורבע.

וכיצד משלם? מביא פירות חולין (לאחר שהפרישו מהם תרומות ומעשרות), ונותן לכהן. והפירות הופכים להיות תרומה: "ונתן לכהן את הקדש" - דבר הראוי להיות קדש שאינו פורע לו מעות אלא פירות של חולין והן נעשין תרומה. (רש"י)

מן התורה אין חייבים בתרומה, אלא דגן תירוש ויצהר. אבל שאר פירות וירקות אינם חייבים, אלא מדרבנן. ובזמן הזה גם דגן תירוש ויצהר חייבים רק מדרבנן.

ואיתא במדרש (במדבר רבה ס' ח'): "ואיש את קדשיו לו יהיו" (במדבר ה, י), מה כתיב למעלה (במדבר ה, ט) "וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל וגו'", אמר הקב"ה, כל מי שיתן תרומה וקדשים לכהן כראוי, יזכה שישא בנותיו לכהונה ויהיה זרעו אוכל בקדשים. ע"כ. ונמצא שבזכות נתינה זו זוכה האדם לסגולה הזרע ולהשיאם לכהונה.

כיום לא נותנים תרומה לכהן, כיון שכולנו טמאי מתים, ותרומה טמאה אסורה באכילה. ולכן אין לנו בינתיים סגולה זו, עדי ירחם ה' על עמו ויגאלנו בגאולה השלימה.

נאמר בתורה: "וזה יהיה משפט הפקנים מאת העם... ראשית דגנה תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך תתן לו" (דברים יח, ג-ד).

"ראשית" זו היא התרומה. התורה קוראת לתרומה גם בשם "קדשים": "ובא השמש וטהר ואתר ואתר יאכל מן הקדשים", ומבואר בגמרא (יבמות דף עד) שהכוונה לתרומה. שאם נטמא הכהן בשרץ או בנבלה, וטבל, יוכל לאכול תרומה רק כאשר "בא השמש" - דהיינו בצאת הכוכבים.

והיכן נקראה בתורה בשם "תרומה"?

"ויצדק יהיה אל אהרן וצני הנה נתיי לה את משמרת תרומתי" (במדבר יח, ח).

הזהירה התורה לשמור על התרומה, שלא תיפסד ולא תיטמא.

התרומה ניתנת לאכילה רק לכהנים, לנשיהם, לבניהם ולבנותיהם, וכן למי שהוא קניינו של הכהן, כגון עובדיו ובהמותיו. אך בת כהן שנישאת לישראל - מפסיקה לאכול בתרומה.

זר שאכל תרומה במזיד, חייב מיתה בידי שמים. ואם בשוגג אכל: "ואיש פי יאכל קדש בשגגה ויסף חמשתו עליו ונתן לפנה את הקדש". צריך לשלם לכהן את דמי התרומה

עיון בהלכה

המשך מעמוד ג'

בגדים סרוגים וגרביים, או שמכות ומגבות, וכן שאר בגדים עבים, הורו הגרש"ז אויערבך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה פט"ו סמ"ט) והגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני שבת ח"ב פל"ג ס"ק א') שמותר לקפלים, כיון שגם בהם אין הקיפול מועיל כלל, ואין זה נחשב תיקון.

טלית שניטשטשו קפליה - הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל (שם) שאם מקפל אותה באופן סתמי, ואינו מתכוין ליצור בה קפלים חדשים, גם כן מותר לקפלה.

חליפה - לקפל חליפה באופן שנראית הביטנה מבחוץ, כפי שנוהגים לעשות לאחר שפושטים אותה, הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל (שם) שמותר.

קיפול כבסים לסדרם במקומם - כאשר נשאר בגדים מכובסים שלא הספיקו לסדרם קודם שבת, כתב הערוך השולחן (סי"ב ס"א) שאם אין כוונתו לעצם קיפול הבגד, וגם אינו מקפיד על צורת הקיפול, אלא כוונתו להקל על סידור הבגדים במקומם, מותר לקפלים. והוסיף הגרש"ז אויערבך זצ"ל (ש"כ שם העי"ק ס"ד) שאם יקפלים כדרכם כדי ללובשם לאחר השבת או כדי שיהיו מוכנים לו לגיהוץ, אסור לקפלים.

קיפול שאינו מדוייק - דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני שם) שגם מי שמקפל טלית כסדר קיפולה הרגיל, אך אינו מקפל במקום הקפלים במדוייק, אלא באופן אקראי, אינו נחשב קיפול ומותר.

וכל זה הוא מעיקר הדין, אך כתב המשנ"ב (ס"ק י"ט) שמי שרוצה להחמיר על עצמו שלא לקפל כלל [אף שלא כסדר קיפולו הראשון, ונראה שה"ה באופנים הנ"ל] ודאי עדיף לנוהג כן.

גבורה יהודית

המשך מעמוד א'

הרבי האו"ז פקד שב רב לפאב העז שצף בקולו של האיש הפסוק. וזו השיב ברכות:

"צודק אתה, יהודי יקר! גם אני, פאשר פאתי לומר ברכה זו, עלתה בלבי הפחשבה - האם לזאת התפנוי חכמים בתקנם ברכת 'שהחיינו'?? הגם על מצב נוראי כל-כך עלינו להתבטא בנפש שפחה??"

"אבל אז" - הקשיף הרבי הקדוש מבלאז'וב בעיניו נוצצות - "הסתובבתי לאחורי, והבנתי בעשרות יהודים אמללים ומענים, מסובכים פסורים ובסבל, שמוכנים להאבק על יהדותם בכל מחיר. או אז עלתה בלבי ההבנה פי על זה פדיק ראוי לברך 'שהחיינו'. על כך שגם בתנאים אפיים שפאלו, הם אינם מאפדים את זהותם ומוכנים למסור את נפשם למען יהדותם, כל עוד נשמת אפם בהם! הלא כן??..."

לע"נ מרת מטיל בת הרב משה ע"ה נלב"ע י"ז תמוז

לזכר עולם יהיה צדיק יוזם ומחולל המפעל הקדוש **הגאון רבי יונה שטנצל זצלה"ה**

בן הגה"ק רבי שלמה זצלה"ה נלב"ע י"ט בתמוז תשכ"ט ת.צ.ב.ה.

לע"נ ר' חנניה בן אלכסנדר סנדר ז"ל נלב"ע כח תמוז תש"פ

לע"נ מרת מחלה מחטשא מלכה בת שאול ז"ל נלב"ע יב תמוז

לע"נ ר' אשר מנחם בן דוד אריה ז"ל נלב"ע ט תמוז

לע"נ אהרן בן שמחה ז"ל נלב"ע ה תמוז

לע"נ הרה"ג ר' שלמה זאב בן הרה"ח ר' משה חיים זצ"ל נלב"ע כו תמוז תשס"ה

לע"נ נועה ע"ה בת יבלחט"א ישראל גרשון הלוי וגליה נלב"ע כג תמוז

לע"נ ה' קורט מרדכי בן אוטו ודינה ז"ל נלב"ע יג תמוז

